

УДК 001.8:330.341.1:631.11

С.П. Шуткевич

Вінницький національний аграрний університет

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЛІ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНОМУ
ВИРОБНИЦТВІ**

S.P. Shutkevych

**METHODOLOGICAL OF THE INNOVATION IN AGRICULTURAL
FABRIC**

Місце та роль аграрного виробництва в економіці України в наш час важко переоцінити, адже це одна з ключових галузей, яка забезпечує населення продуктами харчування, ряд переробних галузей сировиною; в ній зайнята велика кількість працездатного населення, яке отримує засоби для існування; сільське господарство є надійним та стабільним джерелом наповнення бюджету держави протягом тривалого часу; разом з тим, в силу специфічних умов господарювання, галузі необхідне збільшення надходжень капіталу, розширення сфери інноваційних розробок, грошові вкладення тощо. Виходячи з цього, роль інновацій в аграрному виробництві з роками зростає і вимагає як наукового, так і методичного підходів при її визначенні.

Методологія в широкому значенні являє собою систему принципів і способів організації й побудови теоретичної й практичної діяльності, а також вчення про цю систему. Існує інше визначення методології як «навчання про метод наукового пізнання і перетворення світу». Отже, в обох визначеннях методологія тісно пов'язана з науковими дослідженнями, без яких інновації не дадуть очікуваного результату. Методологія науки дає характеристику компонентів наукового дослідження, його об'єкта, предмета, завдань, сукупності засобів, необхідних для вирішення завдань дослідження, а також формує уявлення про послідовності дій дослідника у процесі вирішення завдання[1].

Специфіка аграрної галузі полягає в тому, що спектр вироблюваної в ній продукції досить великий і вимагає використання досягнень науки для окремих підгалузей значно частіше ніж інші. Наприклад, в плодово-ягідному підкомплексі АПК виникає велика кількість невирішених питань, котрі потребують детального вивчення наукою та застосування методологічних підходів, особливо у вирішенні практичних питань. Умови виробництва плодово-ягідних культур в Україні є дуже різноманітними за природно-кліматичними, сортовими, переробними, якісними відмінностями, що вимагає їх детального вивчення, а це, в свою чергу – вимагає додаткових інновацій і інвестицій.

Інновації в аграрному секторі економіки і особливо в плодово-ягідному підкомплексі, необхідні ще й для залучення інвестицій, адже в цій галузі ведення виробництва є досить ризикованим без постійного вкладення коштів в нові розробки. Потреба в інвестиціях з'явилася з того моменту, коли людина, у

якої виникла підприємницька ідея, звернулася до своїх родичів чи друзів із проханням вкласти в її справу певну суму грошей, запропонувавши за це частину прибутків у майбутньому. Жартома американці кажуть, що «джерелами інвестицій у новий бізнес можуть бути три «f»: family (сім'я), friends (друзі), fools (дурні)» [2]. Якщо для звичайного бізнесу виправданими є перші два напрями вкладення коштів, то для аграрної сфери (особливо садівництва) це є ризиковою справою, тому інновації – саме цей (третій) напрям.

В останні десятиріччя змінюється і саме поняття економіки. Все частіше вчені-економісти вказують на те, що галузь знаходиться в так званій «новій економіці», а інновації в ній являють собою поєднання великої кількості можливостей змін, що відбуваються в інших сферах життя суспільства, а також кардинально нових рішень традиційних проблем, а це викликає синергетичний ефект. Тому і відбувається порушення традиційної послідовності етапів інноваційного процесу, які переплітаються та взаємопов'язані між собою. Інновації – багатовимірний процес, що потребує високого рівня інтеграції як усередині підприємств чи організацій, так і на між фірмових чи міжгосподарських рівнях, при цьому інноваційний процес передбачає використання інформаційних технологій («нелінійні інновації» проти «лінійних»).

Інновації та ідеї щодо їх використання чи впровадження зароджуються на етапі фундаментальних досліджень і розробок. Мета цього етапу – розкрити нові зв'язки між явищами, пізнати закономірності розвитку природи і суспільства стосовно їх конкретного використання. Фундаментальні дослідження мають пріоритетне значення в інноваційній діяльності, адже виступають як генератор ідей. Водночас із допомогою пошукових фундаментальних досліджень відкриваються нові принципи створення ідей і технологій, а в результаті теоретичних фундаментальних досліджень здійснюються наукові відкриття, створюються нові теорії.

На стадії прикладних досліджень та розробок результатом, інновацією є нове технічне вирішення, а на стадії дослідного виробництва – дослідний зразок чи експериментальна партія виробу. В досліджуваній нами галузі плодово-ягідного виробництва це може бути сорт зі специфічними властивостями (по кольору, стійкості, смаку, вибагливості до природних умов, зберігання, переробки), форма крони чи куща, кооперування в реалізації тощо. Потім здійснюються маркетингові дослідження, і на стадії комерційного виробництва будь-яку з новинок можна вважати нововведенням. Проте на будь-якому етапі інновація може бути товаром в умовах поділу праці між економічно самостійними суб'єктами. Ринковий етап охоплює реалізацію, розширення ринку, зрілість продукту та спад. Разом з тим, на відміну від науково-технічного прогресу інноваційний процес не закінчується впровадженням нової продукції, послуги чи технології. Він не переривається і після впровадження, адже, поширюючись, новинка вдосконалюється та набуває важливих споживчих властивостей [3].

Отже, можна сказати, що роль інновацій в аграрному виробництві є надзвичайно важливою, а врахування методологічних підходів, основних положень (наукових та прикладних) при її визначенні є важливою та суттєвою.

Література:

1. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / укладач Е. В. Колісніченко. – Суми : Сумський державний університет, 2012. – 83 с.
2. Oliver N. Benchmarking Product Development. — Working Paper, Judge Institute of Management Studies, University of Cambridge, 1996.
3. Антонюк Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія. /Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук/– К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.